

Sygnatura akt Ca 259/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 sierpnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu – Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Joanna Składowska

po rozpoznaniu w dniu 26 sierpnia 2015 roku w Sieradzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko K. G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 5 maja 2015 roku, sygn. akt I C 587/14 upr

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddala powództwo, zasądając od (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W. na rzecz K. G. 617 (sześćset siedemnaście) złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

II. zasądza od (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W. na rzecz K. G. 400 (czterysta) złotych z tytułu zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym 300 złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt. I Ca 259/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 5 maja 2015r., Sąd Rejonowy w Łasku zasądził od pozwanego K. G. na rzecz powoda (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 1 930,06 złotych, z odsetkami ustawowymi od 16 sierpnia 2013r. do dnia zapłaty (pkt 1) oraz 647 złotych z tytułu zwrotu kosztów procesu (pkt 2).

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

10 sierpnia 2013r. pozwany zawarł z powodowym biurem podróży umowę o świadczenie usług turystycznych, które miały być wykonywane w okresie od 17 do 24 sierpnia 2013r. Przedmiot umowy obejmował m.in. przelot samolotem na trasie K. - A. (Turcja) i z powrotem.

Integralną częścią umowy były „Warunki usług turystycznych i warunki płatności...”. Wynikało z nich, że w przypadku rezerwacji z krótszym terminem rozpoczęcia imprezy niż 40 dni, wpłata w wysokości pełnej ceny imprezy jest wymagalna bezzwłocznie (pkt 2.1). Brak zapłaty w tym terminie uprawniał powoda do anulowania umowy na warunkach i ze skutkami wynikającymi z punktu 5.3 (pkt 2.2). Rezygnacja przez klienta wymagała odstąpienia od umowy na piśmie pod rygorem nieważności (pkt 5.1). W przypadku odstąpienia od umowy przez klienta lub nierozpoczęcia podróży powód mógł żądać wynagrodzenia za poczynione przygotowania i dokonane nakłady (pkt 5.2). Podstawą określenia kosztów rezygnacji miały być rzeczywiste, poniesione przez powoda koszty organizacji imprezy

turystycznej, jednak w przypadku podróży samolotem nie więcej niż 70% ceny imprezy, gdy do rezygnacji doszło od 6 do 3 dni przed rozpoczęciem imprezy (pkt 5.3).

Pozwany bezzwłocznie, jak też do dnia rozpoczęcia imprezy turystycznej nie zapłacił umówionej ceny, a 13 sierpnia 2013r. złożył za pośrednictwem poczty elektronicznej rezygnację z uczestnictwa w imprezie turystycznej.

Impreza turystyczna objęta umową stron odbyła się bez udziału pozwanego. Z tego tytułu powodowe biuro podróży poniosło koszty wyczarterowania samolotu w firmie (...) planet sp. z o.o. z/s w W. w wysokości 31 573,31 złotych i 26 631,23 złotych. W locie wyczarterowanym samolotem odbyło podróż 76 pasażerów. Dochodzona pozwem kwota stanowiła iloraz kosztów wyczarterowania samolotu oraz liczby zaplanowanych uczestników imprezy turystycznej.

Mimo braku podpisu na fakturach wystawionych przez spółkę (...) planet, Sąd uznał je za pełnowartościowy środek dowodowy, o którym mowa w art. 308 kpc. Zauważył także, że w przedmiotowych fakturach sporządzonych po części w języku polskim, a po części angielskim wskazana jest data wykonania usługi - 17 sierpnia 2013r., miejsce jej wykonania - (...) (K.-A.-K.), co pozwoliło ten dowód przyporządkować do usługi, która jest przedmiotem sporu między stronami.

W ocenie Sądu Rejonowego, w rozpoznawanej sprawie nie ulega wątpliwości, że powodowe biuro podróży było gotowe wykonać umowę na rzecz pozwanego, ale doznało przeszkody z przyczyn leżących po jego stronie, bo ten niezwłocznie nie zapłacił ceny za imprezę turystyczną. Na tym od samego początku zasadzało się powództwo. Nawet jeśli uznać, że powód w toku postępowania podjął próbę przedmiotowej zmiany powództwa (tj., że podstawą faktyczną jest anulowanie przez pozwanego rezerwacji), niedopuszczalnej w postępowaniu uproszczonym (art. 505⁴ § kc), to oznacza to tylko tyle, że Sąd był związany podstawą pierwotną określoną w pozwie, nie zaś, że skutkiem niedopuszczalnej zmiany powództwa będzie oddalenie żądania.

W świetle art. 639 kc, powód potencjalnie mógł żądać zapłaty całej ceny (wynagrodzenia), mimo niewykonania umowy na rzecz pozwanego. Natomiast na pozwanym spoczywał ciężar wykazania, co ewentualnie i o jakiej wartości powód z tego powodu zaoszczędził.

Wobec tego, że przez powodowe biuro podróży został ustalony korzystniejszy dla klientów wzorzec umowy w postaci warunków umów, wiązał on pozwanego, bo został mu doręczony przed zawarciem umowy (art. 384 § 1 kc). Zgodnie z tymi warunkami odpowiedzialność pozwanego ograniczała się do rzeczywistych, poniesionych przez powoda kosztów organizacji imprezy turystycznej, nie więcej niż 70% ceny. Sam powód jeszcze bardziej ograniczył swoje żądanie, bo objął nim jedynie koszt wyczarterowania samolotu dla określonej liczby osób. Powód udowodnił wystawionymi przez spółkę (...) planet fakturami, że poniósł koszty, które w rozbiciu na poszczególnych uczestników imprezy turystycznej dały kwotę w żądanej pozwem wysokości. Zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, to na pozwanym spoczywał ciężar wykazania, że powód zaoszczędził określoną kwotę (nie poniósł kosztów), mimo braku uczestnictwa pozwanego w przedmiotowej imprezie turystycznej.

Wprawdzie z treści faktur korygujących wystawionych przez spółkę (...) planet zdaje się wynikać, że ostateczna liczba pasażerów mogła ulec zmniejszeniu z 85 do 74, tyle tylko, że tak naprawdę nie wiadomo, jaka była przyczyna wystawienia faktur korygujących i czy wynikało to z treści umowy łączącej powodową spółkę ze spółką (...) planet. Ponadto liczba ta - 74 osoby - nie koresponduje z listą pasażerów, których miało być 76. Nie jest też wykluczone, że powodowe biuro podróży ponosiło stałe koszty wyczarterowania samolotu niezależne od liczby zaplanowanych pasażerów, zaś dodatkowy koszt był zależny od rzeczywistej liczby osób biorących udział w przelocie. Niemniej to na pozwanym spoczywał ciężar rozwiania powyższych wątpliwości, bo z tych faktów wywodził korzystne dla siebie skutki prawne, nakierowane na ograniczenie obowiązku zapłaty ceny (wynagrodzenia).

O odsetkach od zasądzonej sumy orzeczono na podstawie art. 481 kc, natomiast o kosztach procesu w oparciu o art. 98 § 1 kpc.

Pozwany wniósł apelację od wyroku Sądu Rejonowego, zaskarżając orzeczenie w całości.

Podniósł następujące zarzuty:

1. naruszenie art. 505⁴ kpc poprzez jego niezastosowanie i ustalenie stanu faktycznego w sprawie w oparciu o okoliczności zgłoszone przez stronę powodową po wytoczeniu powództwa, które to uchybienie miało wpływ na wynik sprawy,
2. naruszenie art. 6 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie,
3. naruszenie przepisu postępowania w postaci art. 233 § 1 kpc:
 - a) poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i uznanie, że z załączonych do pozwu faktur (k. 21, k. 23, k. 25., k.27) wynika istnienie zobowiązania strony pozwanej, które to uchybienie miało wpływ na treść wyroku; Sąd z jednej strony uznał, że sposób interpretacji zapisów w fakturach zaprezentowany przez powódkę jest wiarygodny mimo, że w uzasadnieniu orzeczenia stwierdził, że nie wiadomo czego faktury dotyczą,
 - b) poprzez sprzeczną z zasadami logicznego myślenia oceną dowodów załączonych do pozwu (faktur i faktur korygujących k. 21, k. 23, k. 25, k.27), z której wynika, że nie wiadomo co było przyczyną wystawienia faktur korygujących, które to uchybienie miało wpływ na treść wyroku,
 - c) poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów skutkującej odmową uznania za wiarygodnych zeznań pozwanego na okoliczność braku miejsc w czarterowanym samolocie w dniu 17 sierpnia 2013r., gdy z treści pisma procesowego strony powodowej z dnia 21 kwietnia 2015r.(str.6) wynika, że od 13 sierpnia 2013r. liczba pasażerów była zamknięta.

W oparciu o powyższe zarzuty, skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację, powód domagał się jej oddalenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, choć nie wszystkie z podniesionych w niej zarzutów są zasadne. Nie sposób zgodzić się ze skarżącym, że doszło do niedopuszczalnej zmiany powództwa. Podstawę faktyczną żądania stanowiło zawarcie umowy między stronami, brak zapłaty oraz niewzięcie udziału w zamówionej imprezie turystyczne, kwestia zaś, czy doszło do złożenia przez pozwanego oświadczenia o rezygnacji z wyjazdu stanowiła jedynie element ustalonego stanu faktycznego.

Niezależnie od zarzutów apelacji, należy zakwestionować prawidłowość zastosowania w sprawie art. 639 kc. Charakter prawny umowy o imprezę turystyczną (jako pakietu kilku usług) jest różnie postrzegany. Zalicza się ją do umów nienazwanych, chociaż większe grono zwolenników posiada teoria mówiąca o umowie tej, jako o umowie mieszanej. Ma ona cechy różnych typów umów, w tym zwłaszcza umowy o dzieło, przewozu, najmu pomieszczenia, przechowania, sprzedaży, zlecenia i umów podobnych do zlecenia, ale także specyficzne cechy własne, wskazujące na tworzenie się nowego typu umowy. Ponadto podlega regulacjom ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o usługach turystycznych. W każdym razie prawa i obowiązki stron w ramach umowy zakupu usługi turystycznej mogą być - w ramach swobody umów (art. 353¹ kc) - kształtowane bardzo różnie. Umowy mogą zatem przewidywać modyfikacje w porównaniu do postanowień przepisów niemających charakteru iuris cogentis, w szczególności zaś na korzyść konsumenta, jakim był niewątpliwie pozwany w sprawie przedmiotowej. Roszczenia strony powodowej winny być zatem rozpatrzone w kontekście pkt 5 „Warunków imprez turystycznych i warunków płatności (...) spółki z o.o.”, stanowiących integralną część zawartej umowy. Zapis ten określał, że pozwany w każdej chwili mógł odstąpić od umowy, a w takim wypadku pozwany mógł żądać wynagrodzenia za poczynione przygotowania i nakłady. Podstawą określenia kosztów rezygnacji mogły być rzeczywiste poniesione przez biuro podróży koszty organizacji imprezy turystycznej. Zasada ta dotyczyła również niewzięcia udziału w imprezie.

W myśl art. 232 kpc, strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Z art. 6 kc wynika zaś dla sądu nakaz rozstrzygnięcia merytorycznego, nawet wtedy, gdy postępowanie dowodowe nie przyniosło efektu. Sąd powinien zatem rozstrzygnąć na niekorzyść osoby, która opierała swe twierdzenia na faktach nieudowodnionych (P. Machnikowski (w:) Kodeks cywilny..., red. E. Gniewek, t. 1, s. 34; podobnie K. Piasecki (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., red. K. Piasecki, t. 1, s. 770).

Wbrew twierdzeniom Sądu pierwszej instancji, to nie na pozwanym spoczywał ciężar wykazania, że powód zaoszczędził określoną kwotę (nie poniósł kosztów) wobec braku uczestnictwa pozwanego w przedmiotowej imprezie turystycznej, lecz obowiązkiem powoda było wykazanie, że w związku z zawarciem umowy z pozwanym, a następnie jego rezygnacją z imprezy turystycznej poniósł koszty dochodzone pozwem. Tym samym należy uznać, że przerzucając bezpodstawnie ciężar dowodu na pozwanego, Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia art. 6 kc.

Zgodzić również należy się ze skarżącym, że ocena dowodów w postaci przedstawionych przez powoda faktur nastąpiła z naruszeniem zasad określonych w art. 233 kpc, a zaprezentowana argumentacja uchybia zasadom logicznego rozumowania. Jest oczywistym, że o nakładach związanych z organizacją imprezy turystycznej dla pozwanego mogła być mowa dopiero po zawarciu przez niego umowy, tj. 10 sierpnia 2013r. Tymczasem załączone przez stronę powodową faktury wystawione zostały w dniu 02 sierpnia 2013r., a zatem przed tą datą. W tej sytuacji logiczną jest konstatacją, że zamówienie i zapłata nastąpiły niezależnie od zgłoszenia dokonanego przez K. G..

Ponadto, skoro faktury złożone do akt zostały sporządzone w języku angielskim, a od ich treści zależała treść rozstrzygnięcia, to powód winien przedstawić ich oficjalne tłumaczenie (art. 256 kpc), tylko bowiem tłumaczenie dokonane przez tłumacza przysięgłego może stanowić miarodajny punkt odniesienia dla decyzji procesowych sądu. Znajomość języka obcego przez strony lub członków składu orzekającego nie ma w tym wypadku żadnego znaczenia. Musi istnieć zobiektywizowany - niezależny od umiejętności językowych poszczególnych osób oraz od sposobu objaśniania przez nich pojęć wyrażanych w języku obcym - punkt odniesienia pozwalający na rzeczową, bezstronną interpretację tekstu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2013r., III CZ 34/13, LEX nr 1375423, OSNC-ZD 2014/4/32, OSNC-ZD 2014/2/32). Wbrew dosłownemu brzmieniu wskazanego przepisu, w ocenie Sądu Okręgowego, zasadne jest stanowisko, iż każdy dokument sporządzony w języku obcym stanowiący fragment materiału dowodowego w sprawie powinien zostać objęty oficjalnym tłumaczeniem przez tłumacza przysięgłego. Skoro językiem urzędowym postępowania cywilnego toczącego się przed sądem krajowym jest język polski, to wszystkie dowody sąd orzekający musi przeprowadzić w tym języku.

Podkreślenia także wymaga, że Sąd Rejonowy uznał załączone do pozwu faktury za miarodajne, mimo że, jak zaważył w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, istniało szereg niejasności w zakresie ilości pasażerów i dokonywanych korekt. Nie korelowały one z twierdzeniami faktycznymi pozwu. Jedna wskazywała na ilość pasażerów 85. Korekta zmniejszająca płatność sugerowała zmniejszenie ilości miejsc o 11, a wg listy pasażerów było 76. Ponadto, jedna z faktur opiewała na kwotę 26 631,23 złotych, druga 31 573,31 złotych. Powód nie przedstawił zasad czarterowania samolotów i zapłaty za ilość wykorzystanych miejsc. Złożono w tym zakresie porozumienie w całości sporządzone w języku angielskim, nie przedstawiając nawet zwykłego tłumaczenia. Nie wiadomo, jaka ilość miejsc była zamówiona do 10 sierpnia 2013r., czy w związku ze zgłoszeniem do udziału w imprezie turystycznej pozwanego, zwiększono to zamówienie. Nie wyjaśniono dlaczego wystawiono dwie faktury i jak była przyczyna korekty, mimo zgłaszania przez pozwanego zastrzeżeń w tym zakresie.

W świetle powyższego zasadną jest konstatacja, że strona powodowa nie wykazała, iż w związku z odstąpieniem od umowy przez pozwanego poniosła jakiegokolwiek koszty, a dochodzona pozwem kwotą znajduje uzasadnienie w zaprezentowanym materiale dowodowym, który można ocenić jako miarodajny w tym zakresie.

Uwzględniając powyższe, należało uznać apelację za zasadną, a zaskarżony wyrok - na podstawie art. 386 § 1 kpc - zmienić poprzez oddalenie powództwa w całości i obciążenie powoda kosztami procesu.

O kosztach postępowania, zarówno w pierwszej, jak i drugiej instancji Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc. Na koszty procesu poniesione przez stronę pozwaną złożyły się: opłata od apelacji – 100 złotych, wynagrodzenie reprezentującego pozwanego radcy prawnego – 600 i 300 złotych (§ 12 ust. 1 pkt 1§ 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490).